

The Relationship between Personality Traits According to the Five-Factor Model and Preferred Clinical Specialty in Medical Interns

Jalaleddin Amiri¹ , Ehsan Amiri², Ali Ghaleiha³, Zahra Sanaei^{4*}

¹ Department of Pediatrics, School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

² School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

³ Department of Psychiatry, School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

⁴ Department of Community Medicine, School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

Abstract

Article history:

Received: 28 January 2026

Revised: 30 March 2026

Accepted: 06 May 2026

ePublished: 15 June 2026

***Corresponding author:** Zahra Sanaei, Department of Community Medicine, School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

E-mail: z.sanaei@umsha.ac.ir

Background and Objective: Selecting a medical specialty represents one of the most significant career decisions for medical students and is shaped by multiple factors, including personality traits. Personality dimensions are known to influence both academic performance and long-term professional satisfaction. This study aimed to examine the association between these traits and specialty preferences among medical interns.

Materials and Methods: This descriptive cross-sectional study was conducted in 2024 at Hamadan University of Medical Sciences. The study population comprised medical interns recruited through convenience sampling. Data collection tools included the short form of the NEO-FFI personality inventory and a demographic checklist. Statistical analyses were performed using SPSS (version 20) and included descriptive and analytical statistics, including chi-square and one-way analysis of variance tests, with a significance level set at $P < 0.05$.

Results: Among the 347 students, 260 met the inclusion criteria and were included in the study. The mean grade point average (GPA) was 15.63 (SD = 0.92) (In Iran, GPA is out of 20). The analysis revealed significant associations between personality traits and specialty preferences. Interns inclined toward surgical specialties demonstrated a higher level of openness to experience and conscientiousness, whereas those preferring internal medicine and diagnostic specialties exhibited higher neuroticism scores. The three most frequently cited reasons for specialty selection were work-related circumstances (23.1%), personal interest (19.6%), and amount of income (11.9%). Pathology emerged as the most preferred specialty (11.9%).

Conclusion: Although the use of convenience sampling in this study limits the generalizability of the finding to the broader medical student population. The results of the study suggest an association between psychiatric personality dimensions and medical specialty selection. Incorporating these traits into academic and career counseling may support more informed decision-making, enhance satisfaction, and ultimately improve professional outcomes.

Keywords: Choice behavior, Medical students, Personality, Specialties

Please cite this article as follows: Amiri J, Amiri E, Ghaleiha A, Sanaei Z. The Relationship between Personality Traits According to the Five-Factor Model and Preferred Clinical Specialty in Medical Interns Avicenna J Clin Med. 2026; 33(1): 52-60 DOI: 10.53208/ajcm.33.1.52

رابطه ویژگی‌های شخصیتی مدل پنج‌عاملی با رشته تخصصی بالینی مورد علاقه در کارورزان پزشکی

جلال‌الدین امیری^۱ ID، احسان امیری^۲، علی قلعه‌ایها^۳، زهرا صنائی^۴ ID*

۱. گروه کودکان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۲. دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۳. گروه روان‌پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۴. گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

چکیده

سابقه و هدف: انتخاب رشته تخصصی در پزشکی از مهم‌ترین تصمیمات حرفه‌ای دانشجویان است و می‌تواند تحت تأثیر عوامل متعددی، از جمله ویژگی‌های شخصیتی، قرار گیرد. این صفات شخصیتی در رضایت شغلی و موفقیت تحصیلی نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کنند. هدف مطالعه حاضر، بررسی ارتباط این ویژگی‌ها با رشته تخصصی مورد علاقه کارورزان پزشکی بود.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی - مقطعی در سال ۱۴۰۳ در دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شد. جامعه آماری شامل کارورزان پزشکی بود که به روش در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه کوتاه NEO-FFI برای سنجش صفات پنج‌گانه شخصیتی و چک‌لیست اطلاعات دموگرافیک بود. داده‌ها با نسخه ۲۰ نرم‌افزار SPSS و براساس آمار توصیفی و تحلیلی، شامل آزمون‌های Chi-square و One-Way ANOVA و با در نظر گرفتن سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها: از میان ۳۴۷ دانشجوی ۲۶۰ نفر، که معیارهای ورود را داشتند، به مطالعه وارد شدند. میانگین معدل شرکت‌کنندگان ۱۵/۶۳ (انحراف معیار: ۰/۹۲) بود. نتایج نشان داد سه ویژگی روان‌رنجوری، پذیرش تجربیات جدید و وظیفه‌شناسی با انتخاب رشته تخصصی ارتباط معناداری داشتند که در آن، دانشجویانی که تخصص‌های دارای جراحی را ترجیح می‌دادند، در پذیرا بودن و وظیفه‌شناسی بالاترین امتیازها را به دست آوردند و کسانی که تخصص‌های داخلی و تشخیصی را انتخاب کردند، در روان‌رنجوری امتیاز بالایی را کسب کردند. سه دلیل اصلی برای انتخاب تخصص شرایط کاری (۲۳/۱ درصد) علاقه (۱۹/۶ درصد) و درآمد (۱۱/۹ درصد) بود. پاتولوژی (۱۱/۹ درصد) پرطرفدارترین تخصص بود.

نتیجه‌گیری: هرچند نوع نمونه‌گیری در دسترس در این مطالعه تعمیم نتایج به کل جامعه دانشجویان پزشکی را مشکل می‌کند، براساس یافته‌های این مطالعه، ابعاد شخصیتی روان‌پزشکی ممکن است بتوانند در انتخاب رشته تخصصی پزشکی نقش مهمی ایفا کنند. توجه به این ویژگی‌ها می‌تواند در مشاوره تحصیلی و شغلی دانشجویان پزشکی به انتخاب آگاهانه‌تر و افزایش رضایت و موفقیت حرفه‌ای آنان کمک کند.

واژگان کلیدی: بوردهای تخصصی، دانشجویان پزشکی، رفتار انتخابی، شخصیت

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۴/۱۱/۰۸

ویرایش: ۱۴۰۵/۰۱/۱۰

پذیرش: ۱۴۰۵/۰۲/۱۶

انتشار: ۱۴۰۵/۰۳/۲۵

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است.

* نویسنده مسئول: زهرا صنائی، گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

ایمیل: z.sanaee@umsha.ac.ir

استناد: امیری، جلال‌الدین؛ امیری، احسان؛ قلعه‌ایها، علی، صنائی، زهرا. رابطه ویژگی‌های شخصیتی مدل پنج‌عاملی با رشته تخصصی بالینی مورد علاقه در کارورزان پزشکی. مجله پزشکی بالینی ابن سینا، بهار ۱۴۰۵؛ ۳۳(۱): ۶۰-۵۲

مقدمه

از مهم‌ترین عوامل مؤثر در کارآمدی و موفقیت نیروی انسانی، علاقه‌مندی و رضایت فرد از رشته تحصیلی‌اش است [۲]. تحقیقات

نیروی انسانی کارآمد، علاقه‌مند و متعهد در هر رشته‌ای، در ارتقای آن رشته نقشی اساسی ایفا می‌کند [۱]. در این میان، یکی

روش کار

مطالعه مقطعی حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی است و در پنج بیمارستان آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی همدان طی سال ۱۴۰۳ انجام شده است. مبنای حجم نمونه براساس جامعه آماری، شامل تمامی کارورزان مشغول به تحصیل در این دانشگاه در بازه زمانی مذکور بود و نمونه‌گیری به روش در دسترس صورت گرفت.

ابزار گردآوری داده‌ها شامل فرم کوتاه پرسش‌نامه سنجش صفات پنج‌گانه شخصیتی (NEO) و چک‌لیست اطلاعات دموگرافیک بود. پرسش‌نامه NEO یکی از معتبرترین ابزارهای ارزیابی شخصیت براساس مدل پنج عاملی است که عوامل اصلی شخصیتی، شامل روان‌آزردگی خویی، برون‌گرایی، بازبودن، سازگاری و باوجدانی را ارزیابی می‌کند و شامل فرم بلند (NEO-PI-R) و فرم کوتاه (NEO-FFI) است. فرم کوتاه ۶۰ سؤال با مقیاس لیکرت پنج‌درجه‌ای دارد که هر دوازده سؤال یکی از حوزه‌های عوامل اصلی شخصیتی را ارزیابی می‌کند. نمره‌گذاری این پرسش‌نامه در تمام مواد یکسان نیست. به این معنی که در نمره‌گذاری برخی از موارد به «کاملاً مخالفم» نمره ۴، «مخالفم» نمره ۳، «بی تفاوت» نمره ۲، «موافقم» نمره ۱ و «کاملاً موافقم» نمره ۰ تعلق می‌گیرد. درحالی‌که برخی دیگر از مواد این فرم کوتاه به صورت عکس حالت گفته شده نمره‌گذاری می‌شوند؛ زیرا متن سؤالات مطرح شده به گونه‌ای است که عکس برخی سؤالات است و این نوع امتیازبندی حوزه‌های عوامل شخصیتی را مشخص می‌کند و کمترین نمره به هر حوزه ۰ و بیشترین آن ۴۸ است. اعتبار و روایی ابزار در مطالعات مختلف بررسی شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای ابعاد مختلف شخصیت در مطالعات داخلی بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷ گزارش شده و همبستگی بین فرم‌های گزارش شخصی و مشاهده‌گر بین ۰/۴۵ تا ۰/۶۶ بوده است [۱۸، ۱۹].

چک‌لیست اطلاعات دموگرافیک نیز شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، رشته تخصصی مورد علاقه و علت انتخاب آن، شغل پدر و مادر، محل سکونت، معدل کارآموزی و سابقه بیماری روان‌پزشکی بود. چک‌لیست و پرسش‌نامه‌ها را خود کارورزان تکمیل می‌کردند و مواردی که ناقص بودند و بیماران با بیماری روان‌پزشکی شناخته شده با درجات متوسط یا شدید، که به مصرف دارو نیاز داشتند، براساس خوداظهاری از مطالعه حذف می‌شدند. مواردی که بیماری روان‌پزشکی تأیید نشده را ذکر می‌کردند، برای معاینه به روان‌پزشک مشارکت‌کننده در طرح ارجاع داده می‌شدند که در صورت تأیید موارد متوسط تا شدید، از مطالعه حذف می‌شدند. پس از تکمیل، داده‌ها، وارد نسخه ۲۰ نرم‌افزار SPSS شدند. برای توصیف داده‌ها از آمار توصیفی و برای بررسی روابط بین متغیرها از آزمون‌های آماری شامل آزمون‌های Chi-square و One-Way ANOVA (در سه گروه اصلی علاقه‌مندی به تخصص

نشان داده‌اند که میزان مشروط‌شدن در رشته‌هایی که فرد به آن‌ها علاقه ندارد، بیشتر است [۳]. همچنین، رضایت از رشته تحصیلی و شغلی رابطه مستقیمی با پیشرفت فردی دارد [۴]. در رشته‌های علوم پزشکی، به دلیل مواجهه با استرس‌های فراوان و نیاز به سازگاری زیاد، دوره دانشجویی چالش‌های خاصی را به همراه دارد. در این شرایط، دانشجویان باید سلامت روانی و خودتکایی زیادی داشته باشند تا بتوانند به موفقیت‌های بیشتری دست یابند [۵]. افراد شاغل در عرصه‌های بهداشتی و درمانی برای تصمیم‌گیری‌های درست و به موقع به تفکر انتقادی نیاز دارند که این مهارت نیز تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی فرد قرار می‌گیرد [۶، ۷].

ویژگی‌های شخصیتی افراد، از جمله روان‌رنجوری، برون‌گرایی، پذیرابودن، سازگاری و وجدانی‌بودن، تأثیر زیادی در توسعه تفکر انتقادی، عملکرد تحصیلی و شغلی دارند. این ویژگی‌ها اساس رفتار فردی را تشکیل می‌دهند و می‌توانند نحوه برخورد فرد با چالش‌ها و وظایف مختلف را تغییر دهند [۸]. برای مثال، افراد با ویژگی‌های روان‌رنجوری ممکن است در برابر استرس‌ها آسیب‌پذیرتر باشند، درحالی‌که افراد برون‌گرا و پذیرا ممکن است از محیط‌های اجتماعی و کاری لذت بیشتری ببرند و احساس رضایت بالاتری داشته باشند. از سوی دیگر، ویژگی‌های سازگاری و وجدانی‌بودن به فرد کمک می‌کند تا در محیط‌های گروهی و شغلی به خوبی با دیگران تعامل و به وظایف خود عمل کند [۹-۱۲]. این ویژگی‌های شخصیتی نه تنها در رضایت شغلی تأثیر مستقیم دارند، بلکه در انتخاب رشته تحصیلی نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند [۱۳، ۱۴]. تاکنون مطالعات مختلفی در این زمینه انجام شده است. بیشتر این مطالعات ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و انتخاب رشته تخصصی را نشان داده‌اند، اما یافته‌های آن‌ها ضدونقیض است؛ چنان‌که خصوصیتی مانند تکانشگری و برون‌گرایی بالاتر، تمایل بیشتر به تجربیات جدید و تمایل کمتر به کار با دیگران از خصوصیات است که در دانشجویان پزشکی علاقه‌مند به رشته جراحی دیده شده است. این خصوصیات در علاقه‌مندان به رشته‌های داخلی، روان‌پزشکی و پزشکی خانواده کمتر دیده شده است [۱۵].

دانشجویان پزشکی، در مقطع تخصصی، باید رشته‌ای را انتخاب کنند که با ویژگی‌های شخصیتی آن‌ها هماهنگ باشد. این انتخاب در موفقیت تحصیلی و حرفه‌ای فرد تأثیر زیادی خواهد داشت و در نهایت می‌تواند کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی را نیز ارتقا دهد. به همین دلیل، انتخاب رشته تخصصی در پزشکی، که به دقت زیاد نیاز دارد، باید با توجه به ویژگی‌های فردی دانشجو و شناخت کامل از سختی‌ها و ویژگی‌های هر رشته انجام شود [۱۶، ۱۷]. در این زمینه، هدف این مطالعه بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی در انتخاب رشته تخصصی دانشجویان پزشکی است تا با ارائه ملاک مناسب، به دانشجویان و استادان در این تصمیم‌گیری کمک کند و نتایج بهتری در عرصه‌های تحصیلی و شغلی به دست آید.

است. میانگین معدل شرکت‌کنندگان ۱۵/۶۳ با انحراف معیار ۰/۹۲ بود و کمترین معدل ۱۲/۳۴ و بیشترین ۱۹/۴۲ بود. میانگین نمرات ویژگی‌های شخصیتی شرکت‌کنندگان نشان داد که میانگین نمرات به ترتیب برای روان‌رنجوری ۲۲/۶ (انحراف معیار: ۵/۸۱)، برون‌گرایی ۲۴/۴۵ (انحراف معیار: ۵/۰۲)، پذیرش تجربیات جدید ۲۶/۱۱ (انحراف معیار: ۵/۲۳)، توافق‌پذیری ۲۴/۳۰ (انحراف معیار: ۴/۹۲) و وظیفه‌شناسی ۲۵/۸۸ (انحراف معیار: ۵/۰۶) بود. بیشترین تخصص مورد علاقه پاتولوژی بود؛ ۱۳ نفر (۱۱/۹ درصد). در جدول ۲ تخصص مورد علاقه کارورزان و دلایل انتخاب آن‌ها آمده است.

داخلی، جراحی و تشخیصی) استفاده شد. سطح معناداری آزمون‌ها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

در این مطالعه، ۳۴۷ نفر شرکت کردند که از این میان، ۲۶۰ نفر (۷۴/۹ درصد) براساس معیارهای ورود وارد مطالعه شدند. در بین ۸۷ مورد خارج‌شده، ۶۰ نفر (۱۷/۳ درصد) طیفی از بیماری‌های روان‌پزشکی با شدت متوسط تا شدید همراه با مصرف دارو داشتند و ۲۷ نفر (۷/۸ درصد) نیز پرسش‌نامه‌ها را به صورت ناقص پر کرده بودند. اطلاعات دموگرافیک شرکت‌کنندگان در جدول ۱ آورده شده

جدول ۱. اطلاعات دموگرافیک شرکت‌کنندگان

متغیر	تعداد	درصد
تعداد کل شرکت‌کنندگان	۲۶۰	۱۰۰
جنسیت		
زن	۱۵۱	۵۸/۱
مرد	۱۰۹	۴۱/۹
وضعیت تأهل		
مجرد	۱۷۶	۶۷/۷
متأهل	۸۴	۳۲/۳
شغل پدر		
اداری	۴۳	۱۶/۵
نظامی	۴۲	۱۶/۲
پزشکی و سلامت	۲۹	۱۱/۲
کشاورزی	۱۳	۵
سایر	۴۴	۱۶/۹
شغل مادر		
خانه‌دار	۱۷۴	۶۶/۹
آموزشی	۳۶	۱۳/۸
پزشکی و سلامت	۲۵	۹/۶
اداری	۱۷	۶/۵
سایر	۸	۳/۱
محل زندگی		
شهر	۲۴۷	۹۵
روستا	۱۳	۵

جدول ۲. تخصص‌های مورد علاقه و دلایل انتخاب آن‌ها

تخصص مورد علاقه	تعداد	درصد
آسیب‌شناسی	۳۱	۱۱/۹
ارتوپدی	۳۰	۱۱/۵
رادیولوژی	۲۷	۱۰/۴
پزشکی هسته‌ای	۲۴	۹/۲

سایر تخصص‌ها	۴۴	۱۶/۹
دلایل انتخاب تخصص		
شرایط کاری	۶۰	۲۳/۱
علاقه شخصی	۵۱	۱۹/۶
درآمد	۳۱	۱۱/۹
وضعیت اجتماعی	۱۹	۷/۳
توصیه دیگران	۱۹	۷/۳

علاقه به تخصص‌ها داشتند. ارتباط ویژگی‌های شخصیتی با ویژگی‌های دموگرافیک در جدول ۳ آورده شده است.

تحلیل‌های تکمیلی نشان داد که در جمعیت مردان، روان‌رنجوری و پذیرش تجربیات جدید و در زنان، روان‌رنجوری، پذیرش تجربیات جدید و توافق‌پذیری تفاوت معناداری در بین

جدول ۳. ارتباط ویژگی‌های شخصیتی با ویژگی‌های دموگرافیک

متغیر*	برون‌گرایی (ارزش P)	پذیرش تجربیات (ارزش P)	توافق‌پذیری (ارزش P)	وظیفه‌شناسی (ارزش P)	روان‌رنجوری (ارزش P)
محل زندگی	شهر	<۰/۰۰۱	۰/۳۷۸	۰/۰۰۳	<۰/۰۰۱
	روستا	۰/۰۵۹	۰/۳۶۰	۰/۲۹۳	۰/۲۷۵
گروه سنی	سن (۲۵-۲۰)	۰/۰۶۲	۰/۵۲۱	۰/۴۹۵	<۰/۰۰۱
	سن (۳۰-۲۶)	۰/۳۰۴	۰/۰۰۶	۰/۰۱۴	<۰/۰۰۱
وضعیت تأهل	مجرد	۰/۰۳۶	۰/۴۵۶	۰/۰۵۵	<۰/۰۰۱
	متاهل	۰/۸۳۹	۰/۷۷۰	۰/۳۷۵	<۰/۰۰۱
دلایل انتخاب رشته	درآمد رشته تخصصی	۰/۱۲۳	۰/۱۸۹	۰/۳۸۰	۰/۰۰۹
	علاقه‌مندی به رشته	۰/۴۱۸	۰/۱۶۵	۰/۱۲۲	<۰/۰۰۱
وضعیت اجتماعی رشته	وضعیت اجتماعی رشته	۰/۵۹۷	۰/۲۰۰	۰/۰۰۴	۰/۰۸۳
	توصیه دیگران	۰/۹۴۳	۰/۱۵۵	۰/۱۷۶	۰/۳۳۰
دلایل انتخاب رشته	به انتخاب رشته تخصصی خاص	۰/۱۰۷	۰/۲۲۱	۰/۲۶۲	۰/۱۲۸
	شرایط رشته تحصیلی	۰/۷۷۱	۰/۰۱۴	۰/۳۵۹	<۰/۰۰۱
معدل	معدل (۲۰-۱۵)	۰/۲۲۷	<۰/۰۰۱	۰/۴۲۶	<۰/۰۰۱
	معدل >۱۵	۰/۰۷۰	۰/۰۰۱	۰/۰۶۱	<۰/۰۰۱

*Chi2

تحلیلی آماری نشان داد که سه ویژگی روان‌رنجوری (P:۰/۰۰۱)، پذیرش تجربیات جدید (P:۰/۰۰۱) و وظیفه‌شناسی (F:۲/۲۵، P:۰/۰۰۲) در میان گروه‌های تخصصی تفاوت معناداری داشتند. در مقابل، برون‌گرایی (P:۰/۰۰۷)، توافق‌پذیری (F:۱/۴۸، P:۰/۰۳۶) و توافق‌پذیری (F:۱/۰۸، P:۰/۰۳۶) تفاوت معناداری نشان ندادند (جدول ۴).

تحلیل آماری نشان داد که سه ویژگی روان‌رنجوری (P:۰/۰۰۱)، پذیرش تجربیات جدید (P:۰/۰۰۱) و وظیفه‌شناسی (F:۲/۲۵، P:۰/۰۰۲) در میان گروه‌های تخصصی تفاوت معناداری داشتند. در مقابل، برون‌گرایی (P:۰/۰۰۷)، توافق‌پذیری (F:۱/۴۸، P:۰/۰۳۶) و توافق‌پذیری (F:۱/۰۸، P:۰/۰۳۶) تفاوت معناداری نشان ندادند (جدول ۴).

جدول ۴. توصیف ویژگی‌های شخصیتی براساس تخصص‌های مورد علاقه

تخصص مورد علاقه*	برون‌گرایی**	پذیرابودن**	سازگاری**	وظیفه‌شناسی**	روان‌رنجوری**
بیهوشی	۲۱/۵	۲۷	۲۶	۲۴/۵	۲۳
قلب و عروق	۲۴	۲۰	۲۳	۲۱/۳۳	۲۲/۶۷
پوست	۲۲/۶۷	۲۴/۰۸	۲۴/۰۴	۲۵/۵	۲۳/۷۹
گوش، حلق و بینی	۲۵/۱۷	۲۸/۳۶	۲۴/۹۷	۲۷/۱۴	۱۸/۸۶
طب اورژانس	۲۶/۲	۲۵/۸	۲۴/۶	۲۵/۲	۱۳/۸
جراحی عمومی	۲۶/۲۵	۲۸/۶۲	۲۶/۸۱	۲۸/۸۸	۲۰
بیماری‌های عفونی	۲۴/۶	۲۶/۸	۳/۲۲	۲۴/۸	۲۱/۶
طب داخلی	۲۵/۶۷	۲۴	۲۵/۶۷	۲۰	۲۸
جراحی مغز و اعصاب	۲۷/۵	۲۹/۲۵	۲۳	۲۷/۲۵	۲۲/۲۵
پزشکی هسته‌ای	۲۲/۹۶	۲۳/۳۸	۲۴/۴۶	۲۳/۲۱	۲۲/۱۷
زنان و زایمان	۲۸	۳۱	۲۴	۲۸	۱۹
طب کار	۲۷/۱۷	۲۲/۳۳	۲۳/۸۳	۲۵/۳۳	۲۲/۱۷
چشم	۳۱/۵	۳۱	۲۷	۲۳/۵	۲۲
ارتوپدی	۲۵/۴	۲۹/۳	۲۳/۶۷	۲۷/۱۷	۱۷/۳۳
پاتولوژی	۲۲/۹۷	۲۴/۱۶	۲۲/۲۹	۲۵/۶۵	۲۵/۴۵
اطفال	۲۵/۸۳	۲۴/۸۳	۲۸/۱۷	۲۵/۵	۲۳/۵
طب فیزیکی	۲۲	۲۲	۲۵/۲۵	۱۷/۵	۲۵/۲۵
روان‌پزشکی	۲۰	۲۷/۶	۲۷/۵	۲۷	۲۷/۴
رادیوانکولوژی	۲۲	۲۶/۲۵	۲۳/۵	۲۴	۱۹/۷۵
رادیولوژی	۲۳/۷۸	۲۴/۹۶	۲۵/۲۳	۲۵/۵۹	۲۷/۳
پزشکی اجتماعی	۳۳/۲۳	۲۴	۲۰	۲۴/۳۳	۲۱/۳۳
طب ورزشی	۲۷/۳۳	۲۱/۳۳	۲۲/۳۳	۲۲	۲۳/۶۷
سم‌شناسی و پزشکی قانونی	۲۵	۲۵/۲۵	۲۳	۳۰/۲۵	۲۶/۵
اورولوژی	۲۶/۳۳	۲۸/۶۷	۲۳/۳۳	۲۹/۶۷	۱۹
میانگین کل (انحراف معیار)	(۵/۰۲) ۲۴/۴۵	(۵/۲۳) ۲۶/۱۱	(۴/۹۲) ۲۴/۳۰	(۵/۰۶) ۲۸/۸۸	(۵/۸۱) ۲۲/۰۶
F	۱/۴۸	۳/۲۵	۱/۰۸	۲۱/۲	۷۸/۵
P. value	۰/۰۷۷	<۰/۰۰۱	۰/۳۶۵	۰/۰۰۲	<۰/۰۰۱

one-way ANOVA*

اعداد پرسش‌نامه NEO-FFI**

حرفه‌ای بالینی برای پزشکان است که می‌تواند تحت تأثیر عوامل متعددی، از جمله ویژگی‌های شخصیتی، قرار گیرد. یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که بین برخی ابعاد شخصیت، از جمله پذیرابودن، وظیفه‌شناسی و روان‌رنجوری، با رشته‌ی دستیار مورد علاقه دانشجویان پزشکی ارتباط معناداری وجود دارد. چنان‌که در علاقه‌مندان به تخصص زنان و زایمان، میزان پذیرابودن تجربیات و تفکرات جدید بیشترین و در قلب و عروق کمترین بود و میزان وظیفه‌شناسی در علاقه‌مندان به رشته پزشکی قانونی و سم‌شناسی بیشترین و در طب فیزیکی کمترین بود. همچنین، روان‌رنجوری در

ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان علاقه‌مند به رشته‌های جراحی در مقابل علاقه‌مندان به رشته‌های غیرجراحی نیز متفاوت بود ($p < 0.001$). جراحان در برون‌گرایی ($p = 0.003$) و وظیفه‌شناسی ($p = 0.002$) امتیاز بالاتری داشتند. در بررسی شغل والدین، تنها روان‌رنجوری در پدران با مشاغل متفرقه تفاوت معنادار داشت ($p = 0.027$) و ویژگی‌های دیگر تفاوت معناداری نداشتند.

بحث

انتخاب تخصص پزشکی یکی از تصمیمات کلیدی در مسیر

علاقه‌مندان به طب داخلی بیشترین و در طب اورژانس کمترین میزان بود.

مطالعات پیشین نیز به بررسی این ارتباط پرداخته‌اند. برخلاف مطالعه حاضر که تخصص‌های محبوب دانشجویان پاتولوژی اورتوپدی، رادیولوژی و پزشکی هسته‌ای بود، مطالعه‌ای روی ۶۸۳ دانشجوی پزشکی در آلمان نشان داد بیشترین تخصص‌های مورد علاقه، تخصص داخلی و جراحی بوده است [۱۰] که این موضوع می‌تواند به شرایط کاری و فرهنگی متفاوت در دو کشور مربوط باشد. در مقابل، در مطالعه پورحسین، که روی نمونه‌ای از دانشجویان پزشکی سراسر کشور ایران انجام شد، تخصص‌های رادیولوژی، پوست، قلب و عروق و گوش و حلق و بینی (ENT) بیشترین محبوبیت را داشتند [۲۰] که به نظر می‌رسد در قیاس با مطالعه ما، در مجموع در هر دو مطالعه رشته‌هایی که حداقل یکی از عوامل درآمد بیشتر و استرس کمتر را داشتند، در فهرست محبوب‌ترین‌ها در بین دانشجویان پزشکی کشور قرار دارند.

در مطالعه Kwon در کره جنوبی، علاقه‌مندی دانشجویان پزشکی به رشته‌های داخلی، ارتوپدی، اورژانس و نورولوژی با ویژگی‌های شخصیتی خاصی همراه بود [۲۱]. در سیر مطالعات ایران، مطالعاتی مانند ابطی [۲۲] و شکورنیا [۲۳] نشان دادند که رشته‌های پوست، چشم‌پزشکی و رادیولوژی بیشترین جذابیت را برای دانشجویان دارند. در این تفاوت، ترجیحات تخصصی و عوامل زمینه‌ای، مانند درآمد، فشار کاری، کشیک‌های شبانه، محبوبیت اجتماعی رشته و تفاوت‌های جمعیت‌شناختی، نیز می‌تواند دخیل باشد.

عامل علاقه شخصی به‌عنوان مهم‌ترین محرک انتخاب تخصص در مطالعات مختلف، از جمله در پژوهش خوشروش و همکاران [۲۴] مطرح شده است. در مطالعه حاضر نیز علاقه، شرایط کاری و درآمد از عوامل اصلی انتخاب تخصص بودند.

از منظر ویژگی‌های شخصیتی، یافته‌های ما با برخی مطالعات همسو و با برخی دیگر متفاوت بود. در مطالعه ما، متخصصان داخلی بیشترین امتیاز روان‌رنجوری را داشتند و در وظیفه‌شناسی امتیاز کمی آوردند. این مطالعه با مطالعه Maron [۲۵] در ارزیابی آینده‌نگر هم‌خوانی دارد. به نظر می‌رسد شاید بتوان بالاتر بودن امتیاز روان‌رنجوری در علاقه‌مندان به رشته‌ای غیرجراحی را به ریسک‌گریزی بیشتر در این گروه نسبت داد.

رشته‌های تشخیصی مانند رادیولوژی و پاتولوژی نیز با روان‌رنجوری بالاتر همراه بودند. مشابه یافته‌های مطالعه در کرواسی [۲۶] که نشان داد دانشجویان علاقه‌مند به رشته‌های تشخیصی ثبات عاطفی کمتری دارند [۲۷]. در مقابل، جراحان در مطالعات مختلف به‌عنوان افراد پذیرا و وظیفه‌شناس شناخته شده‌اند [۲۸]؛ ویژگی‌هایی که برای موفقیت در محیط‌های پرتنش و نیازمند تصمیم‌گیری سریع ضروری‌اند که با نتایج مطالعه ما همسو است.

پذیرا بودن به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مرتبط با انتخاب تخصص، با انعطاف‌پذیری، ذهن باز و تمایل به تعامل با

بیماران مرتبط است [۲۹]. در مطالعه ما، دانشجویان علاقه‌مند به رشته اطفال و روان‌پزشکی بیشترین سازگاری را داشتند، هرچند تفاوت‌ها از نظر آماری معنادار نبودند. این یافته با توضیحات McCrae درباره ارتباط توافق‌پذیری با همدلی و همکاری همسو است [۳۰].

از سوی دیگر، رشته‌هایی مانند پاتولوژی و پزشکی اجتماعی کمترین امتیاز سازگاری را داشتند که می‌تواند نشان‌دهنده تمایل افراد با سازگاری کمتر به انتخاب رشته‌های کمتر بالینی باشد. جراحان نیز امتیاز کمتری در سازگاری کسب کردند که ممکن است به ویژگی‌هایی مانند مطالبه‌گری و سرسختی مرتبط باشد [۳۱].

برخی مطالعات، مانند ابطی [۲۲]، هیچ ارتباطی میان ویژگی‌های شخصیتی و انتخاب تخصص گزارش نکرده‌اند. این تفاوت‌ها ممکن است ناشی از تفاوت در جامعه‌های مورد مطالعه، جنسیت، مقطع تحصیلی یا مرحله تصمیم‌گیری تخصصی باشد. به‌ویژه، دانشجویان پزشکی ممکن است در طول آموزش و تجربه بالینی به تدریج با ویژگی‌های تخصص مدنظر خود سازگار شوند.

باوجود نقاط قوتی همچون میزان پاسخ‌دهی بالا و استفاده از ابزارهای معتبر روان‌سنجی، محدودیت‌هایی نیز در این مطالعه وجود داشت؛ از جمله حجم نمونه محدود و بررسی نکردن برخی عوامل تأثیرگذار مانند وضعیت اقتصادی، باورهای مذهبی و رقابت‌پذیری. همچنین، ترجیحات تخصصی در مرحله‌ای سنجیده شدند که هنوز تصمیم نهایی گرفته نشده بود. نوع نمونه‌گیری به‌صورت در دسترس نیز ممکن است از بسیاری از جهات بیانگر کل جمعیت دانشجویان پزشکی در ایران نباشد. لذا، باید تفسیر نتایج با احتیاط لازم صورت گیرد. برای تعمیم‌پذیری بیشتر و دستیابی به نتایج دقیق‌تر، انجام مطالعات طولی و چندمرکزی با حجم نمونه بالاتر توصیه می‌شود.

نتیجه‌گیری

در مجموع، نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که ابعاد شخصیت می‌توانند با انتخاب تخصص پزشکی ارتباط داشته باشند. اگرچه تفاوت‌هایی در ابعاد شخصیتی میان تخصص‌های مختلف مشاهده شد، روشن است که عوامل متعدد دیگری نیز در فرایند تصمیم‌گیری نقش دارند. بااین‌حال، نتایج این پژوهش گام مؤثری در جهت شناخت بهتر مکانیسم‌های انتخاب تخصص در میان دانشجویان پزشکی ایران به شمار می‌رود و می‌تواند در مشاوره تحصیلی و شغلی دانشجویان پزشکی استفاده شو، به‌ویژه برای آن دسته از دانشجویانی که هنوز در انتخاب رشته تخصصی خود مردد هستند.

تشکر و قدردانی

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه دوره دکتری حرفه‌ای پزشکی مصوب دانشگاه علوم پزشکی همدان است. نویسندگان از حمایت

سه‌م نویسندگان

نویسنده اول (پژوهشگر اصلی): ایده اولیه و هدایت مراحل پروژه، نگارش بخش‌های مختلف طرح، ویرایش علمی مقاله (۳۰ درصد)؛ نویسنده دوم (پژوهشگر اصلی): تنظیم پروپوزال، جمع‌آوری نمونه‌ها، مشارکت در نگارش بخش‌های مختلف طرح، مرور مقاله (۲۵ درصد)؛ نویسنده سوم مقاله (پژوهشگر همکار): مشاور علمی طرح، انجام معاینات در صورت نیاز، مرور مقاله (۱۵ درصد)؛ نویسنده چهارم (پژوهشگر همکار): مسئول مکاتبات، مشاور آماری، تجزیه و تحلیل داده‌ها، نگارش بخش روش‌شناسی، نگارش مقاله (۳۰ درصد).

حمایت مالی

این طرح با حمایت و تأمین مالی معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شده است.

واحد توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان اکباتان همدان در طول این مطالعه کمال تشکر را دارند. همچنین، از تمام کارورزان مشارکت کننده در طرح، که با دقت و حوصله به سؤالات پرسش‌نامه پاسخ دادند، صمیمانه قدردانی می‌کنند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافی در این تحقیق وجود نداشته است.

ملاحظات اخلاقی

این مطالعه دارای تأییدیه از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی همدان با شناسه IR.UMSHA.REC.1403.278 است. مطالعه حاضر برای حفظ حریم خصوصی دانشجویان بدون نام مشارکت‌کنندگان انجام شد.

REFERENCES

- Fathi M, Hoseini Kazerouni SA. Evaluation the views of nursing, midwifery and health students of Hamedan University of Medical Sciences regarding their future. *Avicenna J Clin Med*. 2000;7(4):15-19. [Persian] [Link](#)
- Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaei N. A survey on dentistry students' satisfaction with their discipline and some of the related factors. *Strides Dev Med Educ*. 2004;1(1):32-40. [Link](#)
- Motlagh M, Elhampour H, Shakurnia A. Factors Affecting Students' Academic Failure in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences in 2005. *Iran J Med Educ*. 2008;8(1):91-99. [Persian] [Link](#)
- Edraki M, Rambod M, Abdoli R. The Relationship between Nursing Students' educational Satisfaction and their academic success. *Iran J Med Educ*. 2011;11(1):32-39. [Link](#)
- Zare N, Daneshpajoo F, Amini M, Razeghi M, Fallahzadeh MH. The relationship between educational status and general health and self-esteem in students of Shiraz University of Medical Sciences. *Iran J Med Educ*. 2007;7(1):59-66. [Persian] [Link](#)
- Barkhordary M, Jalalmanesh S, Mahmoodi M. The Relationship between Critical Thinking Disposition and Self Esteem in Third and Forth Year Bachelor Nursing Students. *Iran J Med Educ*. 2009;9(1):13-18. [Persian] [Link](#)
- Hasanpour M. Critical thinking in nursing education. *Iran J Med Educ*. 2003;3(10):52-53. [Persian] [Link](#)
- Rahimi S, Naderi H. The role of personality components in self-efficacy of medical students. *J Educ Stud*. 2016;8:22-29. Conference. [Persian] [Link](#)
- Aarum Andersen J. Intuition in managers: Are intuitive managers more effective? *J Manag Psychol*. 2000;15(1):46-63. DOI: 10.1108/02683940010305298
- Leutritz T, Krauthausen M, Simmenroth A, König S. Factors associated with medical students' career choice in different specialties: a multiple cross-sectional questionnaire study at a German medical school. *BMC Med Educ*. 2024;24(1):798. DOI: 10.1186/s12909-024-05779-5
- Naeem F. A critical analysis of big five personality theory. *Int J Adv Res Innov*. 2023;11(1):83-88. [Link](#)
- Tobiaszewska M, Koweszko T, Jurek J, Mikołaj K, Gierus J, Mikulski J, et al. Personality types of medical students in terms of their choice of medical specialty: cross-sectional study. *Interact J Med Res*. 2024;13(1):e60223. DOI: 10.2196/60223
- Duff A, Boyle E, Dunleavy K, Ferguson J. The relationship between personality, approach to learning and academic performance. *Pers Individ Differ*. 2004;36(8):1907-1920. DOI: 10.1016/j.paid.2003.08.020
- Mischel W. *Personality and Assessment*. Psychology Press; 2013. [Link](#)
- Peroš A, Bralić N, Buljan I. Personality traits and medical specialty preference among medical students and graduates: a scoping review. *Croat Med J*. 2025;66(5):321. DOI: 10.3325/cmj.2025.66.321
- Halawany HS. Career motivations, perceptions of the future of dentistry and preferred dental specialties among Saudi dental students. *Open Dent J*. 2014;8:129-135. PMID: 25246989 DOI: 10.2174/1874210601408010129
- Hasanpoor R. The relationship between personality types and the fields of study of the specialized level of interest of general medicine interns. Qazvin University of Medical Sciences; 2016. [Persian] [Link](#)
- Joshanloo M, Daemi F, Bakhshi A, Nazemi S, Ghafari Z. Construct validity of NEO-personality-inventory-revised in Iran. *Iran J Psychiatry Clin Psychol*. 2010;16(3):220-230. [Link](#)
- Atashrouz B. Predicting academic progress through attachment and five personality traits. Master's thesis. Shahid Beheshti University; 2005. [Persian] [Link](#)
- Pourhossein A, Pahlavanzadeh B, Khalekjo A, Mahboubi M. A Study of the Hesitation of Choosing a Clinical Speciality in Medical Students of the Medical Sciences Universities of the Country. *J Healthc Manag*. 2024;15(3):89-101. [Link](#)
- Kwon OY, Park SY. Specialty choice preference of medical students according to personality traits by Five-Factor Model. *Korean J Med Educ*. 2016;28(1):95-102. PMID: 26838573 DOI: 10.3946/kjme.2016.14
- Abtahi S, Mostafavian Z, Slehian R, Ahmadnia M. The Relationship between Medical Students' Personality Traits and Their Favorite Residency Specialty. *Educ Dev Judishapur*. 2021;12(2). [Persian] [Link](#)
- Shakurnia A, Seyedian SS, Baniasad M. The Tendency of Senior Medical Students to choose a Specialty: The difference between what students want and what society needs. *Educ Dev Judishapur*. 2019;10(3):209-218. [Link](#)
- Khoshrvash F, Vesal S, Mousavi SA, et al. The Role of Medical Resident's Anxiety in Selecting Their Specialty Field University of Medical Sciences and society needs. *J Med Educ Dev*. 2012;8(19):62-72. [Link](#)
- Maron BA, Fein S, Maron BJ, Hillel AT, El Baghdadi MM, Rodenhauer P. Ability of prospective assessment of personality profiles to predict the practice specialty of medical students. *Proc (Bayl Univ Med Cent)*.

- 2007;20(1):22-26.
[DOI: 10.1080/08998280.2007.11928226](https://doi.org/10.1080/08998280.2007.11928226)
[PMID: 17228393](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17228393/)
26. Milić J, Škrlec I, Milić Vranješ I, Jakab J, Plužarić V, Heffer M. Importance of the big-five in the future medical specialty preference. *BMC Med Educ.* 2020;20(1):234. [DOI: 10.1186/s12909-020-02125-7](https://doi.org/10.1186/s12909-020-02125-7)
 27. Lydon S, O'Connor P, McVeigh T, Offiah C, Byrne D. Medical speciality choice: does personality matter? *Ir Med J.* 2015;108(3):75-78. [PMID: 25876270](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25876270/)
 28. Grasreiner D, Dahmen U, Settmacher U. Specialty preferences and influencing factors: a repeated cross-sectional survey of first- to sixth-year medical students in Jena, Germany. *BMC Med Educ.* 2018;18(1):103. [DOI: 10.1186/s12909-018-1200-9](https://doi.org/10.1186/s12909-018-1200-9)
 29. Fino E, Agostini A, Mazzetti M, Colonnello V, Caponera E, Russo PM. There Is a Limit to Your Openness: Mental Illness Stigma Mediates Effects of Individual Traits on Preference for Psychiatry Specialty. *Front Psychiatry.* 2019;10:775. [DOI: 10.3389/fpsy.2019.00775](https://doi.org/10.3389/fpsy.2019.00775)
 30. McCrae RR, Costa PT Jr. Reinterpreting the Myers-Briggs Type Indicator from the perspective of the five-factor model of personality. *J Pers.* 1989;57(1):17-40. [DOI: 10.1111/j.1467-6494.1989.tb00759.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1989.tb00759.x)
 31. Bexelius TS, Olsson C, Järnbert-Pettersson H, Parmskog M, Ponzer S, Dahlin M. Association between personality traits and future choice of specialisation among Swedish doctors: a cross-sectional study. *Postgrad Med J.* 2016;92(1090):441-446. [DOI: 10.1136/postgradmedj-2015-133478](https://doi.org/10.1136/postgradmedj-2015-133478)